

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΟΙΝ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΣΤΗΝ ΣΟΥΗΔΙΑ

Συλλογή και επεξεργασία στοιχείων από υλικό
του 10ου διεθνούς συνεδρίου της IFSW.

Επιμέλεια

Αικατερίνη Λύκου

Κοινωνική λειτουργός.

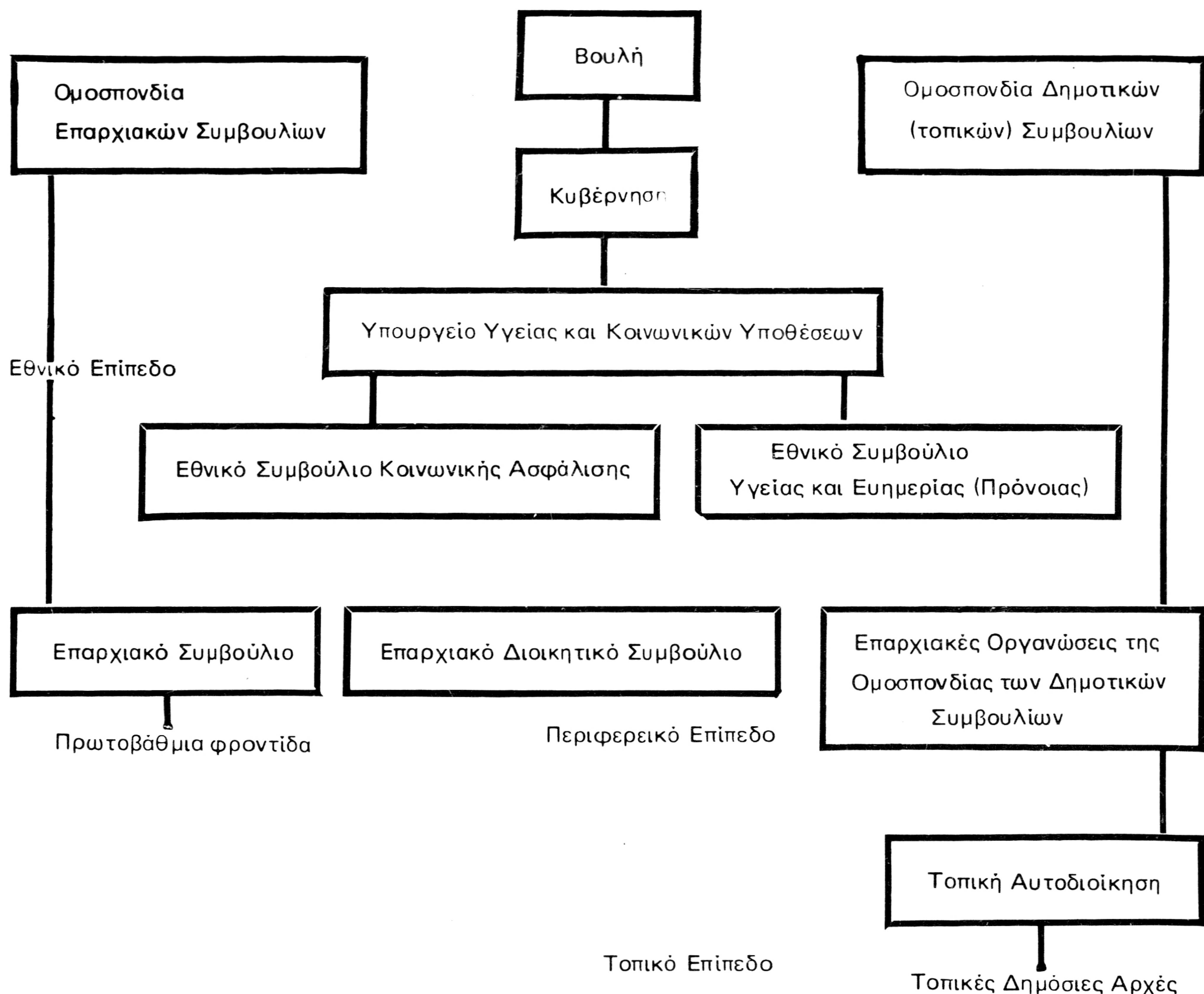
Η Κοινωνική Πολιτική καθορίζεται από τα μέτρα που θεσπίζει η Κεντρική Διοίκηση και η τοπική Αυτοδιοίκηση για να εξασφαλίσει ένα όριο (*standard*) διαβίωσης στους πολίτες και να μειώσει προοδευτικά τις ανισότητες στις συνθήκες ζωής που δεν συνδέονται μόνο με τις κοινωνικές τάξεις ή ομάδες αλλά έχουν μεγαλύτερη σχέση με διάφορες περιόδους και εναλασσόμενες καταστάσεις (κοινωνιοπολιτικές). Η Κοινωνική πολιτική με το σκεπτικό αυτό δεν απευθύνεται στις λιγώτερο προνομιούχες κοινωνικές ομάδες αλλά στην Κοινότητα σαν σύνολο.

Στην Ιστορία της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης έπαιξαν σημαντικό ρόλο τα Συνδικάτα, κοινωνικές οργανώσεις, κινήματα, επισπεύδοντας την ανάπτυξη της κοιν. πρόνοιας και πιέζοντας την εξουσία, να μορφοποιήσει την πολιτική της με βάση τις ανάγκες των διάφορων ομάδων της κοινότητας.

Πρόσφατα δημιουργήθηκαν οργανώσεις που εκπροσωπούν άτομα με ειδικές ανάγκες, μετανάστες και άλλες ομάδες μειονοτήτων. Οι βάσεις της κοινωνικής πολιτικής που ασκείται σήμερα είναι:

- Εθνική Κοινωνική ασφάλιση
- Πρόνοια ή Πολιτική στην Οικογένεια
- Κοινωνικές Υπηρεσίες
- Υγειονομική φροντίδα και Ιατρικές Υπηρεσίες

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Εθνική Κοινωνική ασφάλιση

Το Εθνικό Σχέδιο Κοινωνικής Ασφάλισης καλύπτει όλους τους κατοίκους της Σουηδίας ανεξάρτητα από εθνικότητα, επάγγελμα, εάν έχουν απασχόληση ή όχι στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο που ζητούν ασφαλιστικές παροχές.

Για τους αλλοδαπούς απαιτούνται ορισμένες προϋποθέσεις προκειμένου να αποκτήσουν το δικαίωμα συν/δότησης κλπ.

Ορισμένες παροχές χαρακτηρίζονται *ε π ι π ε δ ε ς* (ενιαίες) δεν υπάρχει αναλογία, ενώ άλλες, όπως της ασθένειας υπολογίζονται στο 90% περίπου των αποδοχών του αιτούντος.

Με τον όρο *π α ρ ο χ έ ς* για οικογένειες με παιδιά καλύπτεται μια μεγάλη, μοναδική κατηγορία με την χορήγηση πάγιου μηνιαίου επιδόματος για κάθε παιδί.

Άλλο σημαντικό κονδύλι είναι οι γονεϊκές παροχές που υπολογίζονται στο 90% των κανονικών αποδοχών και χορηγούνται:

για ένα χρόνο μετά την γέννηση κάθε παιδιού (είτε στην περίοδο που κατέχει το νόμιμο δικαίωμα της γονεϊκής άδειας) ή κατά την διάρκεια απουσίας από την εργασία προκειμένου να φροντίσει ένα άρρωστο παιδί.

Οι παροχές ασθένειας ισοσταθμίζουν την απώλεια του εισοδήματος κατά το διάστημα αδυναμίας προς εργασία.

Υπάρχουν δύο βασικές κατηγορίες συν/ξεων.

Η β α σ ι κ ή σ ύ ν τ α ξ η χορηγείται σε όλους ανεξάρτητα από προηγούμενο εισόδημα.

Η συμπληρωματική συν/ξη είναι ανάλογη με τις αποδοχές, στηρίζεται δηλαδή στο υψηλότερο ποσοστό των αποδοχών του δικαιούχου κατά την εργάσιμη περίοδο.

Με τον όρο ά λ λ ε ς π α ρ ο χ έ ς περιλαμβάνονται:

- εκπαιδευτικές παροχές που έχουν σχέση με επαγγελματική επιμόρφωση - επαν-εκπαίδευση.
- βιομηχανικές ζημιές κ.λ.π.

Το μεγαλύτερο μέρος της Εθνικής Κοινωνικής Ασφάλισης χρηματοδοτείται από τις εισφορές των εργοδοτών και το υπόλοιπο καλύπτεται από τον Κρατικό προϋπολογισμό.

Οι Κοινωνικοασφαλιστικές παροχές πληρώνονται από το Τοπικό Γραφείο Κοιν. Πρόνοιας.

Β. ΠΡΟΝΟΙΑ Ή ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η Κοινωνική Πολιτική στην Οικογένεια εκφράζεται με σειρά μέτρων που στόχο τους έχουν να συμβάλλουν στην προαγωγή της οικογενειακής ευημερίας με:

- βοήθεια στις οικογένειες
- ημερήσια φροντίδα παιδιών
- υγειονομική προστασία μητρότητας - παιδιού
- στεγαστικές παροχές σε οικογένειες με παιδιά
- βιβλία και άλλα διδακτικά βοηθήματα
- σχολικά γεύματα για όλους τους μαθητές περιλαμβανομένης και της Β'βάθμιας εκπαίδευσης.

Υγειονομική Περίθαλψη και Ιατρικές Υπηρεσίες

Η αρμοδιότητα στον Τομέα αυτό ασκείται από τα 23 Επαρχιακά Συμβούλια.

Η ιδιωτική πρωτοβουλία υφίσταται σε περιορισμένη κλίμακα. Ένας μικρός αριθμός ιατρών — ποσοστό μικρότερο από το 5%— ασκούν σε πλήρη απασχόληση - ιδιωτικά την ιατρική ενώ λειτουργούν πολύ λίγα ιδιωτικά Νοσοκομεία.

Οι περισσότεροι ιδ. γιατροί καλύπτονται από το Εθνικό Σχέδιο Κοινωνικής Ασφάλισης. Οι υγειονομικές υπηρεσίες παρέχουν νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη.

Η εξωνοσοκομειακή φροντίδα περιλαμβάνει

- ημερήσια υγειονομική φροντίδα
- ιατρεία, κλινικές προστασίας μητρότητας - παιδιού
- ιατρική παρακολούθηση από νοσοκομειακό γιατρό
- επισκέψεις σε Κέντρα Υγείας κατά διαμέρισμα.

— συμβουλευτική από ειδικούς κ.λ.π.

Η οδοντιατρική υπηρεσία αποτελεί επίσης εξωνοσοκομειακή δραστηριότητα.

Η πολιτική στον Τομέα της Υγείας στρέφεται σήμερα σε ένα αποκεντρωμένο σύστημα περίθαλψης οργανώνοντας υγειονομικές υπηρεσίες έξω από τον χώρο του Νοσοκομείου.

Τα καθήκοντα των Επαρχιακών Συμβουλίων εκτείνονται πέρα από την παροχή ιατρικής και υγειονομικής φροντίδας στην συνεχή προαγωγή της υγείας συνολικά στην Κοινότητα και στην πρόληψη των ασθενειών και ατυχημάτων. Το Εθνικό Συμβούλιο Υγείας και Ευημερίας και τα Επαρχιακά Συμβούλια ενθαρρύνουν και προάγουν την εκπαίδευση στον τομέα της υγείας.

Ένα οργανωμένο δίκτυο κέντρων υγείας για παιδιά πλαισιώνεται από γιατρούς, οδοντιάτρους, επισκέπτες υγείας, στο πεδίο της υγείας και ψυχικής υγείας καθώς και στην ανάπτυξη παιδιών προσχολικής ηλικίας. Τα Κέντρα Υγείας εκπληρώνουν μια σημαντική κοινωνική λειτουργία με την ευκαιρία των πληθυσμιακών μετακινήσεων καθώς αναβαθμίζεται ο συμβουλευτικός και υποστηρικτικός τους ρόλος.

Μια επίσης ενδιαφέρουσα λειτουργία είναι οι συμβουλευτικές υπηρεσίες οικογενειακού προγραμματισμού που ανάμεσα στους σκοπούς τους, βοηθούν και άτομα ν' αποφεύγουν ανεπιθύμητες κυήσεις.

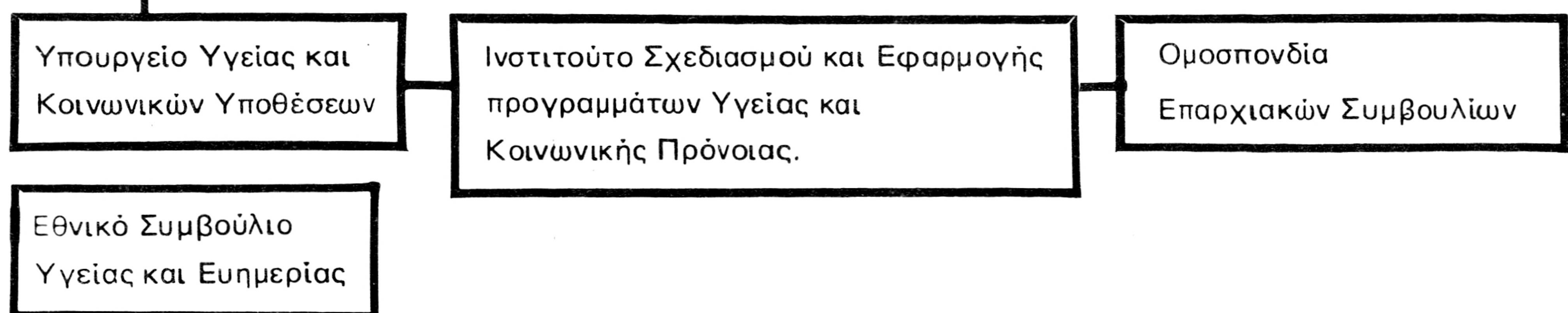
Οι υπηρεσίες προστασίας μητρότητας και παιδιού παρέχονται δωρεάν.

Τα Επαρχιακά Συμβούλια είναι αρμόδια για την Οδοντιατρική Υπηρεσία.

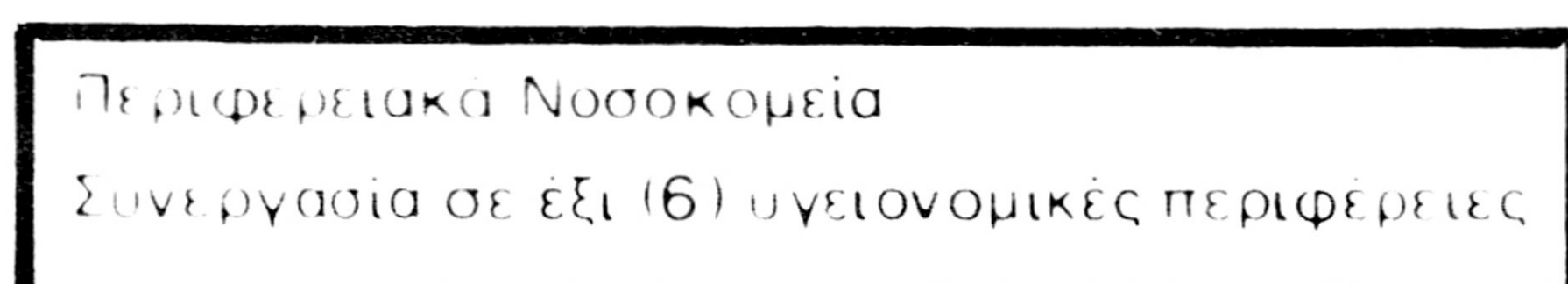
Η διοίκηση στον τομέα της Υγειονομικής περίθαλψης αποδίδεται συνοπτικά με τα 4 Επίπεδα:

1) Εθνικό Επίπεδο

Κρατική Οργάνωση
Βουλή / Κυβέρνηση

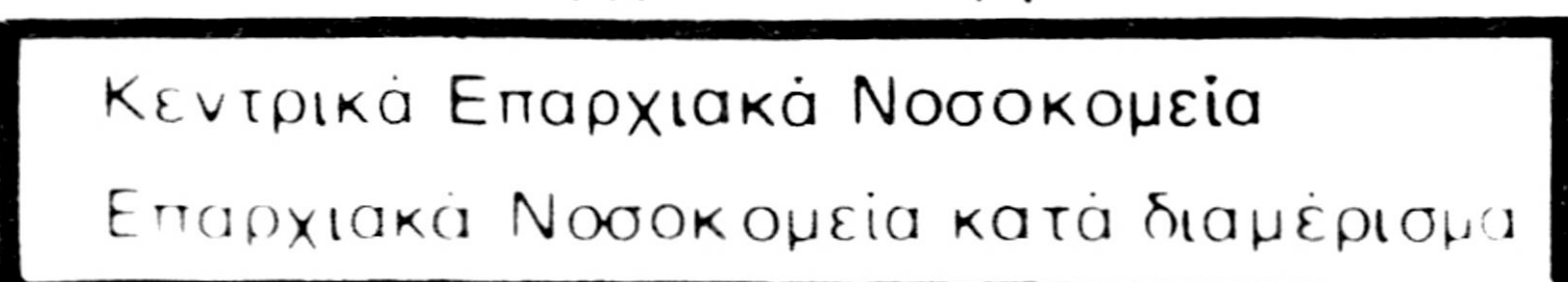

2) Περιφερειακό Επίπεδο

3) Επαρχιακό Επίπεδο

Οργάνωση Επαρχιακών Συμβουλίων 23 Επαρχιακά Συμβούλια + 3 Περιφέρειες

4) Τοπικό Επίπεδο

Πρωτοβάθμια περίθαλψη με Κέντρα Υγείας,
κατ' οίκον ιατρική φροντίδα,
οίκους ευγηρίας

Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες στην Σουηδία ανήκουν στην αρμοδιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δημοτικά Συμβούλια).

Η Επιτροπή Κοινωνικής Ευημερίας και Πρόνοιας είναι άμεσα υπεύθυνη για τις Κοινωνικές Υπηρεσίες και τα μέλη της είναι Σύμβουλοι που διορίζονται από τις πολιτικές παρατάξεις.

Η Επιτροπή έχει προαιρετική (διακριτική) ισχύ, υποκείμενη στους νόμους που ρυθμίζουν τις δραστηριότητές της.

Οι Δημοτικές Επιτροπές Κοινωνικής Πρόνοιας (Ευημερίας) εξουσιοδοτούνται από το νόμο να:

- πληροφορήσουν το κοινό για τις υπηρεσίες Κοιν. πρόνοιας και τις διαθέσιμες παροχές.
- να βοηθήσουν στην βελτίωση συνθηκών ζωής.
- να συμμετάσχουν στην εργασία κοινωνικού σχεδιασμού
- να υποστηρίξουν την αρμοδιότητα για κοινωνική προστασία, συμβουλευτικές υπηρεσίες, οργάνωση βοήθειας μοναχικών ατόμων και οικογενειών
- να αναπτύξουν πρωτοβουλία για πρόληψη του αλκοολισμού και άλλων βλαπτικών, εξαρτητικών ουσιών.
- να αναλαμβάνουν την δαπάνη (κόστος λειτουργίας) της ιδρυματικής περίθαλψης και φροντίδας σε ανάδοχες οικογένειες
- να παρέχουν οικονομική ενίσχυση
- να αποφασίζουν σε περιπτώσεις διαζυγίου ή διάστασης, όταν οι γονείς δεν συμφωνούν, ποιος θ' αναλάβει την κηδεμονία του παιδιού
- να παρέχουν προσχολική φροντίδα και ψυχαγωγικές διευκολύνσεις σε μαθητές
- να διευρύνουν το δικαίωμα των κατοίκων για απασχόληση, κατοικία, μόρφωση
- να διατηρήσουν υπηρεσίες που πλαισιώνονται από κοινωνικούς λειτουργούς
- να παρέχουν οικιακή βοήθεια και υπηρεσίες εξυπηρέτησης για ηλικιωμένους.

Ο Νόμος (πράξη για τις Κοινωνικές Υπηρεσίες τέθηκε σε ισχύ το 1982 και συνοδεύεται από δυο πρόσθετες πράξεις:

Πράξη προστασίας (αναγκαστικής) αλκοολικών και χρηστών εξαρτημένων από επικίνδυνες ουσίες (ναρκωτικά)

Η σημερινή κοινωνική πολιτική στην Σουηδία σ' αντίθεση με την προηγούμενη που αποσκοπούσε στην ανακούφιση των κοινωνικών προβλημάτων, έχει στόχο την πρόληψή τους και την βελτίωση της ποιότητας του Κοινωνικού περιβάλλοντος.

Οι στόχοι της σημερινής δραστηριότητας των Κοινωνικών Υπηρεσιών διαμορφώνονται στην κατεύθυνση της:

- οικονομικής και κοινωνικής ασφάλισης
- της ισότητας των συνθηκών διαβίωσης
- της ενεργού συμμετοχής στην κοινωνική ζωή.

Ο προγραμματισμός και οργάνωση των κοινωνικών υπηρεσιών ανταποκρίνεται στις αρχές και σύγχρονες αντιλήψεις που διέπουν το σύστημα κοινωνικής πολιτικής. Οι πλέον χαρακτηριστικές είναι:

- Η ολιστική άποψη
- Η κανονικότητα ή ομαλοποίηση
- Η συνέχεια
- Η ευελιξία
- Η τοπική εστίαση

Η ο λ ι σ τ ι κ ή ά π ο ψ η είναι η αντίληψη του ατόμου και των συνδεδεμένων μ' αυτό καταστάσεων (σχέσεων, απασχόλησης, κατοικίας, ψυχαγωγίας κλπ.).

Η αντίληψη της ο μ α λ ο π ο ί η σ η ς υποδηλώνει τον ρόλο των Κοινωνικών υπηρεσιών στο να βοηθήσουν τα άτομα να ζήσουν μια ομαλή κοινωνική ζωή.

Στους ηλικιωμένους και στα άτομα με ειδικές ανάγκες δίδεται η ευκαιρία και όπου χρειάζεται η βοήθεια να ζουν ανεξάρτητα στο δικό τους περιβάλλον. Η υλοποίηση αυτής της αρχής προϋποθέτει διευκολύνσεις όπως μεταφορά, οικιακή βοήθεια κλπ.

Η σ υ ν έ χ ε ι α απευθύνεται ιδιαίτερα σε οικογένειες και μοναχικά άτομα καθώς και σε περιπτώσεις ιδρυματικής περίθαλψης. Η επικοινωνία με τ' άτομα γίνεται κατά το δυνατόν από το ίδιο πρόσωπο (κοινωνικό λειτουργό).

Η προσωρινή ιδρυματική περίθαλψη δεν σημαίνει διακοπή συνεργασίας του ατόμου με τον κοινωνικό λειτουργό που χειρίζεται την περίπτωση του.

Με τον όρο ε υ ε λ ι ξ ι α εννοείται ότι οι υπηρεσίες θα προσαρμόζονται πάντα στις συνθήκες και ανάγκες των ατόμων και οι κοινωνικοί λειτουργοί θ' αναζητούν μαζί τους τις πλέον πρόσφορες λύσεις για την αντιμετώπισή τους.

Τα προβλήματα των ανθρώπων είναι συχνά συνδεδεμένα με παράγοντες του τοπικού περιβάλλοντος και η κοινωνική εργασία θα πρέπει να τ' αντιμετωπίσει στον ίδιο τον φυσικό χώρο. Και η ιδρυματική περίθαλψη ακόμη, όταν είναι αναγκαία, πρέπει να γίνεται στα όρια της γειτονιάς. Αυτή είναι η αρχή της τ ο π ι κ ή ς ε σ τ ί α σ η ς .

Η Πράξη (Νόμος) για τις Κοινωνικές Υπηρεσίες αποτελεί το πλαίσιο εκείνο που θέτει τις αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και δεν αποτελεί πλαίσιο οδηγιών για δράση.

Καθώς ο Νόμος δίνει στους Δήμους την ευχέρεια ν' αποφασίζουν στα πλαίσια που εκείνος ορίζει — οι Κοινωνικές Υπηρεσίες μεταφέρονται στους τοπικούς παράγοντες (συμβούλους) για να υλοποιήσουν ορισμένα αντικείμενα και ν' αποφασίσουν ποιες υπηρεσίες πρέπει να παρέχονται στην δική τους περιοχή ευθύνης.

Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες διαφέρουν από Δήμο σε Δήμο.

Ένας πολίτης δικαιούται παροχής βοήθειας από την Τοπική Επιτροπή Κοιν.

Πρόνοιας σύμφωνα με τις ανάγκες του. Η Δημοτική Επιτροπή Κοιν. Πρόνοιας είναι αρμόδια για την παροχή υποστήριξης και βοήθειας που χρειάζονται οι πολίτες. Σαν συνέπεια δεν μπορεί ν' απομακρύνει όποιον χρειάζεται βοήθεια χωρίς να του παρέχει την απαιτούμενη υποστήριξη με τα δικά της μέσα ή να τον παραπέμψει σε ανάλογη υπηρεσία.

Η τεχνική των ενισχυμένων αρμοδιοτήτων μιας Κοινωνικής Υπηρεσίας που λειτουργεί σε τοπικό επίπεδο προλαμβάνει την περιπλάνηση του πολίτη από υπηρεσία σε υπηρεσία. Η παραπομπή σ' άλλες υπηρεσίες έχει την έννοια να μην επωμίζονται οι επιτροπές μ' αρμοδιότητες που ανήκουν σ' άλλα όργανα, έστω και αν προσφέρουν άμεση ανακούφιση μέχρι την παρέμβαση της αρμόδιας υπηρεσίας.

Τα Επαρχιακά Συμβούλια, στην εφαρμογή Κοιν. πολιτικής μεταφέρουν πόρους στους Δήμους για την κάλυψη διαφόρων δαπανών.

Ο Νόμος για Ειδικές Υπηρεσίες που απευθύνονται σε άτομα με ψυχικές διαταραχές, ψηφίσθηκε το 1986 και ρυθμίζει την παροχή υπηρεσιών και διευκολύνσεων πέρα από αυτές που προσφέρονται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Πρόνοιας και Υγείας.

Τα Επαρχιακά Συμβούλια επεκτείνουν έτσι τις αρμοδιότητές τους στον τομέα της ψυχικής υγείας με την αναφορά του Νόμου στις ειδικές υπηρεσίες, που λειτουργούν παράλληλα με την Υγειονομική και ιατρική φροντίδα.

Μερικές από τις Ειδικές αυτές Υπηρεσίες είναι:

- Ημερήσιο πρόγραμμα δραστηριοτήτων που γίνεται στα Κέντρα Ημέρας ή άλλη μορφή απασχόλησης για άτομα ενήλικα που δεν εργάζονται ή δεν σπουδάζουν.
- Σύντομες διακοπές από το σπίτι για όσους φροντίζουν άτομα με ειδικές ανάγκες ή αναπήρους και δεν μπορούν να απομακρυνθούν για ξεκούραση.
- Συμβουλευτική και υποστήριξη που δίδεται από "προσωπικό σύνδεσμο" που επικοινωνεί αποκλειστικά με τον ενδιαφερόμενο.

Άτομα με ψυχικές διαταραχές ζουν ακόμα σε σπίτια ή σε Ειδικά Νοσοκομεία.

Σχετικά με την φροντίδα ηλικιωμένων, οι φορείς έχουν διαπιστώσει την ανάγκη να μετ ακιν η θ ο ύ ν από παλαιότερα πρότυπα ιδρυματικής περίθαλψης σε μικρότερες ευέλικτες μονάδες που διοικούνται εύκολα και διευκολύνουν την άμεση επικοινωνία με την κοινότητα.

Για εκείνους που δεν μπορούν να ζήσουν σπίτι τους παρέχεται το δικαίωμα ειδικής περίθαλψης σε σπίτια αναδόχων οικογενειών, ξενώνες νεότητας, ή ομαδικές κατοικίες.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Δικαίωμα Έφεσης κατά της απόφασης της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας.

Το δικαίωμα έφεσης κατά της απόφασης της Επιτροπής Κοινωνικής Πρόνοιας είναι μια σημαντική αρχή που επιτρέπει την νόμιμη άσκηση δικαιώματος.

Οι Εφέσεις υποβάλλονται στα Διοικητικά Δικαστήρια.

Η έφεση υποβάλλεται σε πρώτο στάδιο στα Επαρχιακά Δικαστήρια. Εν συνεχείς εκδικάζεται στο Διοικητικό Δικαστήριο. Στο τελικό στάδιο η περίπτωση μπορεί να εκδικασθεί στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο.

Όλοι οι κάτοικοι μιας Κοινότητας έχουν δικαίωμα να καταφύγουν στο Δικαστήριο για την νομιμότητα μιας απόφασης.

Ένα άτομο που ζητά βοήθεια έχει:

- το δικαίωμα να συνοδεύεται από αντιπρόσωπο στο Γραφείο Κοιν. Πρόνοιας.
- το δικαίωμα μεταφραστή εάν δεν μιλά Σουηδικά ή έχει προβλήματα ακοής και ομιλίας.
- το δικαίωμα να πληροφορείται τα διάφορα στάδια μιας εξέτασης.

ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Οι Επιτροπές Κοινωνικής Πρόνοιας εποπτεύονται από τα Επαρχιακά Διοικητικά Όργανα. Η λειτουργία αυτή σ' εθνικό επίπεδο επιτελείται από το Εθνικό Συμβούλιο Υγείας και Πρόνοιας.

Ο νόμος προυποθέτει όλες οι τοπικές υπηρεσίες να προσαρμόζουν τις υπηρεσίες τους στις τοπικές συνθήκες.

Η εποπτεύουσα αρχή καθορίζει αν τηρήθηκε ο νόμος.

Οι υπηρεσίες που ασκούν εποπτεία έχουν περιορισμένη δικαιοδοσία. Το Εθνικό Συμβούλιο Υγείας και Ευημερίας (πρόνοιας) προσπαθεί να επηρεάσει τις τοπικές αρχές με τις διαπιστώσεις και συστάσεις.

Το Συμβούλιο μπορεί επίσης να εισάγει σε νομική διαδικασία αν διαπιστώσει πως ο δημόσιος υπάλληλος κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ενήργησε αντίθετα με το νόμο.

Χαρακτηριστικά στοιχεία της Κοινωνικής Πολιτικής στην Σουηδία είναι:

– Οι ενισχυμένες αρμοδιότητες των Επαρχιακών Συμβουλίων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στους τομείς της εκπαίδευσης, κοινωνικής Πρόνοιας, πρωτοβάθμιας περίθαλψης κλπ.

– Απαγορεύεται η λειτουργία ιδ. υπηρεσιών στους προαναφερόμενους τομείς.

Η δράση κατά συνέπεια της ιδ. πρωτοβουλίας με κερδοσκοπικό χαρακτήρα καθώς και των φιλανθρωπικών οργανώσεων είναι πολύ περιορισμένη. Οι φιλανθρωπικές οργανώσεις με κοινωνικοπρονοιακούς στόχους έχουν την λιγότερο ανεπτυγμένη δραστηριότητα στην Σουηδία απ' ό,τι σ' άλλες χώρες.

– Σπουδαίος παράγοντας αντίθετα είναι η παράδοση στα λαϊκά κινήματα που συνετέλεσε στην ανάπτυξη και εδραίωση θεσμικών αλλαγών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) *THE NATIONAL BOARD OF HEALTH and WELFARE:*

The Social Services in Sweden. A part of the Social Welfare System.

2) *Social welfare Legislation in Sweden.*

3) *The Health Care System in Sweden.*

4) *Support for the Disabled in Sweden.*

5) *Old Age in Sweden.*